

Handläggare
Lotta Hedstad
Telefon: 08-508 25 123
Linda Lantz
Telefon: 08-508 25 611**Till**
Socialnämnden
2019-02-19

Årsrapport 2018 Funktionshinderinspektörer

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas årsrapport
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till kommunstyrelsen
3. Socialnämnden överlämnar rapporten till samtliga stadsdelsnämnder

Lena Lundström Stoltz
förvaltningschefVeronica Wolgast
avdelningschef

Sammanfattning

Funktionshinderinspektörerna har under 2018 sammanfattat sina granskningar i följande rapporter; *Självbestämmande och inflytande - kvalitetsgranskning av boendestöd samt Hemtjänst till vuxna med minderåriga barn - råder likställighet i stadsdelarna?*

Funktionshinderinspektörerna konstaterar efter årets granskningar att det behövs ett fortsatt utvecklingsarbete i staden för att säkerställa den enskildes självbestämmande och inflytande i de båda insatserna hemtjänst och boendestöd. Det behövs även ett fortsatt utvecklingsarbete i staden gällande likställighet för att garantera rättssäkerheten för invånare i behov av stödinsatser utifrån funktionsnedsättning eller sjukdom samt deras anhöriga. I granskningarna framträder en bild av att målgrupperna förändras. Det innebär en utmaning för både beställare och utförare. Även vikten av att se över insatsernas utformning och krav redan vid upphandling framkommer i granskningarna. Såväl flexibilitet som kompetensbehov behöver säkerställas för att möta de nya målgrupperna och säkerställa individernas olika behov.

Bakgrund

Stockholms stads funktionshinderinspektörer har till uppgift att granska kvalitet i biståndsbedömda insatser som ges till personer med funktionsnedsättning enligt Socialtjänstlagen (SoL) och Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Granskningsarbetet planeras utifrån en granskningsmodell som dels bygger på lagstiftningens bestämmelser om god kvalitet inom socialtjänsten och dels på de kvalitetsområden som utformats av Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL):

- Trygghet och säkerhet
- Självbestämmande och integritet
- Tillgänglighet
- Helhetssyn och samordning
- Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet¹

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 13 februari 2019. Funktionshinderrådet har behandlat ärendet den 14 februari 2019.

Ärendet

Funktionshinderinspektörerna har under 2018 sammanfattat sina granskningar i följande rapporter;

Självbestämmande och inflytande - kvalitetsgranskning av boendestöd. Dnr 3.4.2-723/2017.

Granskning av myndighetsutövning och utförande av insatsen boendestöd utifrån kvalitetskriterierna självbestämmande och inflytande. Boendestöd är den insats som ökar mest, både i Stockholms stad och nationellt, inom både funktionsnedsättning och socialpsykiatri. Granskning genomfördes av myndighetsutövning inom både funktionsnedsättning och socialpsykiatri i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Kungsholmen och Skarpnäck. Granskningen omfattade även sex olika boendestödsutförare;

- Kommunala boendestödet i Bromma
- Kommunala boendestödet på Kungsholmen
- Omsorgshuset i Stockholm AB – entreprenad i Skarpnäck
- Sympati boendestöd AB
- Bra liv Sverige AB –boendestöd
- Mira - stöd och behandling AB²

¹ <http://www.socialstyrelsen.se/indikatorer/godvardochomsorgsocialtjansten>

² Under pågående granskning, i april 2018 sades tillsvidareavtalet enligt LOV för utförande av boendestöd för utföraren Mira - stöd och behandling AB upp av Stockholms stad.

Totalt 58 personakter, 27 kvinnor och 31 män granskades. Inspektörerna konstaterar efter granskningen att det behövs ett fortsatt utvecklingsarbete i staden för att stärka den enskildes självbestämmande och inflytande i handläggning och utförande av boendestöd.

Hemtjänst till vuxna med minderåriga barn - råder likställighet i stadsdelarna? Dnr 3.4.2-259/2018. Hemtjänst är den vanligaste insatsen enligt SoL i Stockholms Stad för personer med funktionsnedsättning 0-64 år.³ Granskning genomfördes vid beställarenhet funktionsnedsättning i stadsdelsförvaltningarna Skärholmen, Älvsjö och Östermalm. Granskningen omfattar samtliga identifierade pågående hemtjänstärenden inom enhet för funktionsnedsättning, med barn i hushållet. Detta utgör 16 procent av de tre stadsdelsförvaltningarnas totala antal hemtjänstärenden.

Utifrån granskningsresultatet konstaterar inspektörerna att skillnaderna mellan stadsdelsförvaltningarna är för stora för att tillförsäkra enskilda med minderåriga barn en rättssäker handläggning och verkställighet av hemtjänst inom Stockholms stad. Insatsen hemtjänst för personer med funktionsnedsättning i ålder 0-64 år behöver utvecklas för att tillgodose såväl målgruppens som anhörigas behov. Inspektörerna har identifierat utvecklingsbehov som sträcker sig ifrån upphandling och vidare genom hela handlägningsprocessen inom myndighetsutövning till kompetensutvecklingsbehov hos handläggare och hemtjänstpersonal. Granskningen visar även att det inte råder en likställighet vid bedömning av hemtjänstinsatser. Olikheterna är bland annat synen på hemtjänst vid hushållsgemenskap, partners ansvar för barn och hushåll samt möjligheten till hemtjänst i assistansliknande form.

Trygghet och säkerhet

I 2018 års granskningar framträder en bild av att stadsdelsförvaltningarna skiljer sig åt i bedömning om serviceinsatser kan beviljas när det finns hushållsgemenskap med annan vuxen. Även bedömning av behov för anhörigstöd och avlastning skiljer sig därmed åt. Inspektörerna efterfrågar en likställighet över staden då dagens bristande samsyn innebär en rättsosäkerhet för den enskilde och dennes anhöriga, vilket även påverkar levnadsvillkoren för hushållets minderåriga barn. I höstens dialogmöte med de granskade stadsdelsförvaltningarnas anhörigkonsulenter och barnrättssamordnare diskuteras insatsen hemtjänst och om stadens upphandlingsunderlag kan behöva en

tydligare anpassning till målgruppen 0-64 år. För barnfamiljer, särskilt för ensamstående föräldrar med extra utsatthet som enda vuxen i hushållet, är det av största vikt att insatser i hemmet utförs på ett säkert sätt och av kompetent personal. Den enskilde kan inte förväntas ha kännedom om teknikaliteter i skillnader mellan att ha stödinsatser i hemmet direkt riktade till barnet (där registerutdrag ska tas) och att stödet är en del av den vuxnes beslut.

Självbestämmande och integritet

Det är viktigt att den enskilde har inflytande och är delaktig i hela handläggningsprocessen. För att säkerställa den enskildes självbestämmande och integritet behöver biståndsbeslut följas upp och stöd planeras över tid. Inspektörerna betonar handläggarnas ansvar att i beställning till utföraren ge tillräcklig information för verksamheten att utföra ett arbete av god kvalitet. Gemensamt för årets granskningar är att det i flera ärenden saknas långsiktig planering för den enskilde. Det saknas även rutiner för informationsutbyte mellan beställare och utförare vilket behöver utvecklas och säkerställas i staden.

Tillgänglighet

Årets granskade enheter har olika metoder för att säkra sin tillgänglighet för den enskilde vilket inspektörerna uppfattar vara prioriterat och väl fungerande. I samtliga dialogmöten med handläggare efterfrågas ett tydligare anhörigstöd för målgruppen anhöriga till personer med funktionsnedsättning eller socialpsykiatrisk problematik. Inspektörerna befarar att de som kan ha behov av anhörigstöd idag inte erhåller tillräcklig information och stöd i sin situation. Barnets bästa ska särskilt beaktas när beslut rör dem och alla konsekvenser för barn ska alltid övervägas innan beslut fattas.⁴ I årets granskningar framkommer att utförare av insatserna boendestöd och hemtjänst behöver vara extra flexibla i sitt arbete för att kunna utföra stödet i de hushåll där det finns barn.

Helhetssyn och samordning

För att hålla god kvalitet i handläggningen krävs kontinuitet och en helhetssyn på den enskildes situation. Bristen på uppgiftsinhämtning i utredningarna riskerar att begränsa den enskildes tillgänglighet till ett aktivt deltagande i samhället samt stöd till utveckling av egna färdigheter. I årets granskningar saknas det i handläggningen ofta barnperspektiv samt ställningstagande till den vuxnes behov som förälder.

Höstens granskningsresultat identifierar en grupp minderåriga i staden som lever i särskild utsatthet. I granskningen är 53 procent ensamstående varav 47 procent mammor och 6 procent pappor. I samma granskning har totalt 47 procent någon kognitiv funktionsnedsättning och 19 procent förvärvsarbetar i någon utsträckning. Enligt inspektörerna är detta en indikation på att arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor behöver säkerställas. Detta för att kunna väga in barnperspektivet i bedömningen inför biståndsbeslut för vuxna, inom funktionsnedsättning och socialpsykiatri i staden.

Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

I höstens granskning framträder en bild av hemtjänst som en liten, enkel och tämligen oprioriterad insats. I stadens brukarundersökning 2018 svarade 54 procent att handläggarens beslut är anpassat efter den enskildes behov.⁵ I granskningen saknas i många ärenden fullständiga DUR-utredningar. Utredningsunderlaget för beslut blir då bristfälligt. Hemtjänst som insats behöver stärkas och få ett större utrymme som utvecklingsområde i Stockholm stad.

Slutord

Funktionshinderinspektörerna konstaterar efter årets granskningar att det behövs ett fortsatt utvecklingsarbete i staden för att säkerställa den enskildes självbestämmande och inflytande i de båda insatserna hemtjänst och boendestöd. Det behövs även ett fortsatt utvecklingsarbete i staden gällande likställighet för att garantera rättssäkerheten för alla invånare i behov av stödinsatser utifrån funktionsnedsättning eller sjukdom samt deras anhöriga. I granskningarna framträder en bild av att målgrupperna förändras. Det innebär en utmaning för både beställare och utförare. Även vikten av att se över insatsernas utformning och krav redan vid upphandling framkommer i granskningarna. Såväl flexibilitet som kompetensbehov behöver säkerställas för att möta de nya målgrupperna och säkerställa individernas olika behov.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas årsrapport 2018.

Bilaga

Årsrapport 2018 Funktionshinderinspektörer